

UTREDNING OCH ARTINVENTERING

Prästholmen, Tyresö kommun, Stockholms län

Om dokumentet

Ecogain AB på uppdrag av Tyresö strand 1:6 AB.

Utredning och artinventering vid Prästholmen, Tyresö kommun, Stockholms län.

Utredningen har genomförts under maj-oktober 2021.

Följande personer har medverkat i uppdraget:

Ursula Zinko – Projektledning, utredning, bedömning och rapportskrivning. Ursula är ekolog och senior konsult med lång erfarenhet av ekologiska frågor, artskyddsutredningar och naturbedömningar.

Malin Löfgren – Inventering, utredning, bedömning och rapportskrivning. Malin är en erfaren ornitolog med magisterexamen i biolog med inriktning ekologi och naturvård. Malin har stor erfarenhet av naturinventeringar och ekologiska bedömningar i olika naturmiljöer.

Kaj Svahn – bedömning av påverkan på fåglar. Landskapsvetare med mångårig erfarenhet av inventeringar och utredningsarbete gällande naturvärde, artskydd och kompensationsåtgärder.

För bakgrundskartor i rapporten gäller © Lantmäteriet, öppna data eller ESRI.

INNEHÅLL

1. SAMMANFATTNING	4
2. INLEDNING	5
2.1 Om projektet	5
2.2 Metod	6
3. ARTSKYDDET	8
4. BAKGRUND	10
4.1 Beskrivning av området	10
4.2 Tidigare kända naturvärden	10
4.3 Tidigare observationer av skyddade arter	11
4.4 Föreslagen utformning av bebyggelse	12
5. KUNSKAPSUNDERLAG	14
5.1 Mindre hackspett ^{NT}	14
5.2 Fladdermöss	15
6. RESULTAT FRÅN ARTINVENTERINGARNA	16
6.1 Fåglar	16
6.2 Fladdermöss	19
7. RESULTAT FRÅN NATURVÄRDESINVENTERINGEN 2021	21
7.1 Naturvärden	21
8. BEDÖMNING AV PÅVERKAN	22
8.1 Påverkan på arter	22
8.2 Exploatering i relation till vattenmiljö	25
8.3 Påverkan på naturmiljön	26
8.4 Påverkan på spridningssamband för ädellövsskog	29
9. AKTUALITETSBEDÖMNING AV NATURVÄRDESINVENTERINGEN 2019	31
KÄLLOR	32
BILAGA 1	33
Kompletterande Naturvärdesinventering 2021	33
BILAGA 2	41
Trädskarta	41

1. SAMMANFATTNING

Denna rapport belyser ett antal frågor angående naturmiljö och arter som har uppstått i samband med detaljplanearbete för norra delen av Prästholmen. Det planeras för ett flerbostadshus med tillhörande parkering m m.

Artskydd är idag en viktig fråga i samband med alla former av exploatering. Vid Prästholmen har tidigare inventeringar visat att det främst är fåglar, framför allt mindre hackspett och fladdermöss som är i fokus ur artskyddssynpunkt. Prästholmen besöktes tre gånger under våren 2021 för att inventera fåglar. Inventeringen visade att även de rödlistade fåglarna stare och svartvit flugsnappare häckar på Prästholmen. Dessutom nyttjar en rad andra fåglar Prästholmen för födosök.

Påverkan på fridlysta arter bedömdes i utredningen. Utifrån försiktighetsprincipen görs bedömningen att den planerade bebyggelsen innebär en sådan stor påverkan att det riskerar att tränga bort mindre hackspett från sitt fortplantningsområde på Prästholmen. Det skulle i sådana fall innebära att områdets kontinuerliga ekologiska funktionalitet för mindre hackspett inte kan säkerställas vid genomförandet av detaljplanen. För stare och svartvit flugsnappare bedöms påverkan av detaljplanen bli liten om holkar sätts upp som skyddsåtgärd. För övriga fåglar och fladdermöss bedöms påverkan också bli liten.

Naturmiljön kommer att påverkas negativt av detaljplanens genomförande genom förlust av natur, fragmentering och störning. Skyddsåtgärd har delvis genomförts genom att situationsplanen har anpassats efter resultat från den genomförda naturvärdesinventeringen. Påverkan bedöms bli liten för naturvärdesobjekt med högt naturvärde. Medan den blir stor för naturvärdesobjekt med påtagligt naturvärde och obetydlig för naturvärdesobjekt med visst naturvärde.

I övrigt visade inventeringen att den planerade tillfartsvägen inte ligger inom ett vattenområde. De naturvärden som bedömdes finnas i 2019 års naturvärdesinventering kvarstår i huvudsak.

En kompletterande naturvärdesinventering genomfördes i november 2021. I den identifierades ytterligare 3 naturvärdesobjekt och 7 värdeelement i form av träd. Det visade sig att den av Tyresö kommun inplanerade strandpromenaden redan höll på att anläggas.

2. INLEDNING

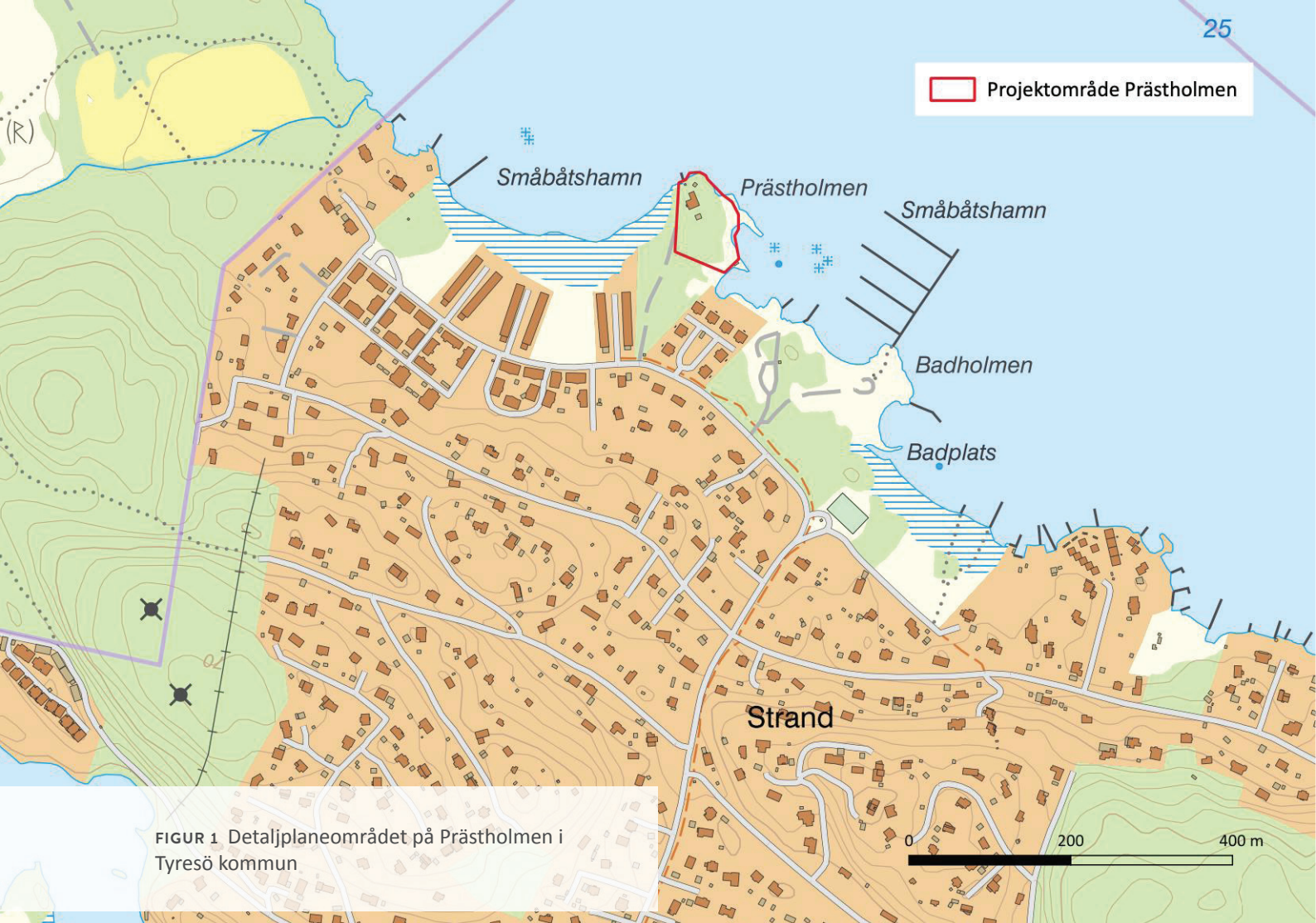
2.1 Om projektet

Ett detaljplanearbete pågår i syfte att möjliggöra uppförande av ett flerfamiljshus, parkeringsplatser, angöringsväg samt en gångstig på Prästholmen, fastigheterna Strand 1:6 och del av Strand 1:21 i Tyresö kommun, Stockholms län (figur 1).

För att fastställa detaljplanen måste kommunen bland annat säkerställa att planen är förenlig med artskyddsförordningen.

Med anledning av detta har markägaren, Tyresö strand 1:6 AB, uppdragit åt Ecogain att genomföra nedanstående utredningar:

- En artinventering i syfte att visa om det förekommer skyddade arter inom planområdet eller i dess närhet. Med anledning av att en individ av den skyddade arten mindre hackspett^{NT} sågs födosöka på Prästholmen under naturvärdesinventering i november 2019 (Ecogain 2020) har speciellt fokus lagts på inventering av mindre hackspett^{NT}.
- En bedömning av huruvida det finns risk för att koloni- eller viloplatser för fladdermöss riskerar att påverkas negativt av den planerade exploateringen.
- En bedömning av huruvida den planerade tillfartsvägen till området ingår i ett vattenområde.
- En bedömning av huruvida den planerade gångstigen och/eller tillfartsvägen till området förväntas påverka områdets naturvärden mer än vad som framgår av den naturvärdesinventering som genomfördes 2019 (Ecogain 2020).
- En utredning av detaljplanens påverkan på naturmiljön, inklusive artskyddsutredning för aktuella arter, liksom av planens konsekvenser för det svaga sambandet för ädellövsskogar.
- En översyn av huruvida bedömningarna i naturvärdesinventeringen från 2019 fortfarande är aktuell.
- Under hösten 2021 tillkom uppdraget om en kompletterande naturvärdesinventering i delar som inte omfattades i 2019 års inventering. Resultatet av denna presenteras i bilaga 1.

FIGUR 1 Detaljplaneområdet på Prästholmen i Tyresö kommun

2.2 Metod

Uppdraget som utfördes under våren 2021 har utförts i två steg. Inledningsvis genomfördes en förstudie med insamling av befintlig kunskap om förekomst av fåglar, med fokus på mindre hackspett^{NT}, samt av kunskap om skyddade arter ur övriga artgrupper.

Förstudien omfattade även en genomgång av tidigare inventeringar som gjorts i området samt av andra utredningar som till exempel Länsstyrelsens utredning av svaga spridningssamband för ädellövskogar (Länsstyrelsen 2018).

Kunskap om mindre hackspettens ekologi och utbredning har inhämtats från bland annat ArtDatabanken (ArtDatabanken 2021). För att utreda hur den mindre hackspettens förekomst kring Prästholmen har sett ut tidigare

har en genomgång av observationer registrerade i Artportalen gjorts (ArtDatabanken 2021). Kontakter har även tagits med lokala fågelskådare.

Efter avslutad förundersökning genomfördes fältbesök vid tre tillfällen under perioden maj–juni 2021. Fältbesöken genomfördes under tidiga mornar den 4 och 11 maj och den 1 juni. Vid fältbesöken noterades alla fridlysta samt alla rödlistade arter. (se faktaruta). I Sverige är bland annat samtliga fågelarter fridlysta.

Vid naturvärdesinventeringen 2019 hittades en födosökande individ av mindre hackspett^{NT}. Tidpunkten för 2021 års inventering optimerades därför för eftersök av mindre hackspett^{NT}. Fokus för fältbesöken lades på Prästholmen. För att även kunna avgöra om det finns häckning av mindre hackspett^{NT}, där själva boplatsen ligger utanför planområdet men där planområdet används för födosök, så omfattade inventeringen även omgivande område med lämpliga habitat för mindre hackspett^{NT}. Inventeringsperioden valdes för att täcka in den tid på året då mindre hackspett^{NT} markerar revir som mest intensivt

RÖDLISTAN

Rödlistan är en redovisning av arters relativa risk att dö ut från det område som rödlistan avser, i vårt fall Sverige. Även vanliga arter kan bli rödlistade om deras populationer befinner sig i kraftig minskning.

Rödlistan är uppdelad i sex olika kategorier, var och en med sin ofta använda förkortning: kunskapsbrist (DD), nationellt utdöd (RE), nära hotad (NT), sårbar (VU), starkt hotad (EN) och akut hotad (CR). Den svenska rödlistan tas fram av Artdatabanken enligt internationella kriterier och revideras regelbundet. Den senaste rödlistan publicerades 2020.

och därför är lätt att upptäcka. Båda könen ropar och trummar i reviret innan häckningen inleds i maj vilket gör dem relativt enkla att lokalisera.

Det gjordes en utredning om potentiella fladdermöss i området under våren 2021 (ekoscandica 2021a) och en fladdermusinventering under sensommaren 2021 (Ekoscandica 2021b).

Den kompletterande naturvärdesinventeringen som beställdes i november 2021 genomfördes enligt standard och närmare beskrivning av metod följer beskrivningen i rapporten från naturvärdesinventeringen som genomfördes 2019 (Ecogain 2020). Resultaten från årets naturvärdesinventeringen är sammanställd i bilaga 1 till denna rapport.

3. ARTSKYDDET

I detta kapitel ges en bakgrund till Artskyddsförordningens fridlysningsbestämmelser.

Artskyddsförordningen (2007:845) är en lagstiftning som innebär fridlysningsav ett antal arter och alla vilda fåglar, samt skydd av deras livsmiljöer. Artskyddsförordningen införlivar EU:s art- och habitatdirektiv (”livsmiljödirektivet”) samt fågeldirektivet i svensk lagstiftning.

Förbuden i 4 § Artskyddsförordningen

4 § I fråga om vilda fåglar och i fråga om sådana vilt levande djurarter som i bilaga 1 till denna förordning har markerats med N eller n är det förbjudet att:

1. avsiktligt fånga eller döda djur,
2. avsiktligt störa djur, särskilt under djurens parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder,
3. avsiktligt förstöra eller samla in ägg i naturen, och
4. skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplats.

Förbudet gäller alla levnadsstadier hos djuren.

Påverkan på skyddade arter vid bland annat olika typer av markanvändning har i svensk praxis utvecklats genom åren. Mark- och miljööverdomstolen har anfört att det vid en prövning gentemot artskyddsförordningen krävs underlag som ger en tillräckligt säker bedömning av risken för påverkan på fridlysta arter (MÖD 2013:13).

Sedan 2016 har svensk praxis gällande artskydd i tillståndsfrågor (vilket även gäller planprocesser) varit att endast arter markerade med B i bilaga 1 till artskyddsförordningen, rödlistade arter samt sådana arter som uppvisar en negativ trend prioriteras i skyddsarbetet (Naturvårdsverket 2009). Detta betyder att alla vanliga fågelarter i praktiken inte har omfattats av artskyddet. Genom MÖD 2016:1 blev praxis också också att förbuden enligt 4 § artskyddsförordningen endast aktualiserades om verksamheten innebär en

negativ effekt på förutsättningarna att bibehålla eller återställa den gynnsamma bevarandestatusen för arten.

Den 4 mars 2021 meddelade EU-domstolen förhandsavgörande i de förenade målen nr C-473/19 och C-474/1. EU-domstolen menar att förbudet enligt 4 § artskyddsförordningen aktualiseras även på individnivå och att förbudet gäller för samtliga fågelarter som naturligt förekommer inom medlemsstaternas europeiska territorium, och således inte endast för de fågelarter som är minskande, rödlistade eller upptagna i bilaga 1 till artskyddsförordningen. Förbudet i 4 § gäller oavsett om bevarandestatus påverkas negativt eller ej.

Enligt MÖDS dom M 3276-20 från 12 juli 2021 är den första frågan att bedöma om verksamheten/åtgärden riskerar att förstöra ett fortplantningsområde eller en viloplats för en fridlyst art. Om svaret är ja, innebär det direkt att åtgärden inte är tillåtlig (om det inte är möjligt att vidta åtgärder som säkerställer kontinuerlig ekologisk funktionalitet för arten). Detta gäller även om det bara rör ett enda par av arten. Frågan om påverkan på bevarandestatus (vilket bedömdes enligt tidigare praxis) är alltså irrelevant för tillåtlighetsprövningen. Istället behöver det utredas om en verksamhet påverkar den kontinuerliga ekologiska funktionaliteten (KEF) hos området i fråga för arternas fortplantning och vila (EU-kommissionen 2007). KEF är alltså kopplat till 4 § p.4 artskyddsförordningen (M 3276-20).

Genom att föreskriva skyddsåtgärder i form av att till exempel undanta vissa områden från exploatering och att inrätta buffertzoner till skydd för bland annat fortplantningsområden och viloplats, kan konflikt med förbudet 4 § Artskyddsförordningen undvikas. Om skyddsåtgärder inte går att föreskriva för att undvika skada, krävs det dispens enligt 14 § Artskyddsförordningen.

4. BAKGRUND

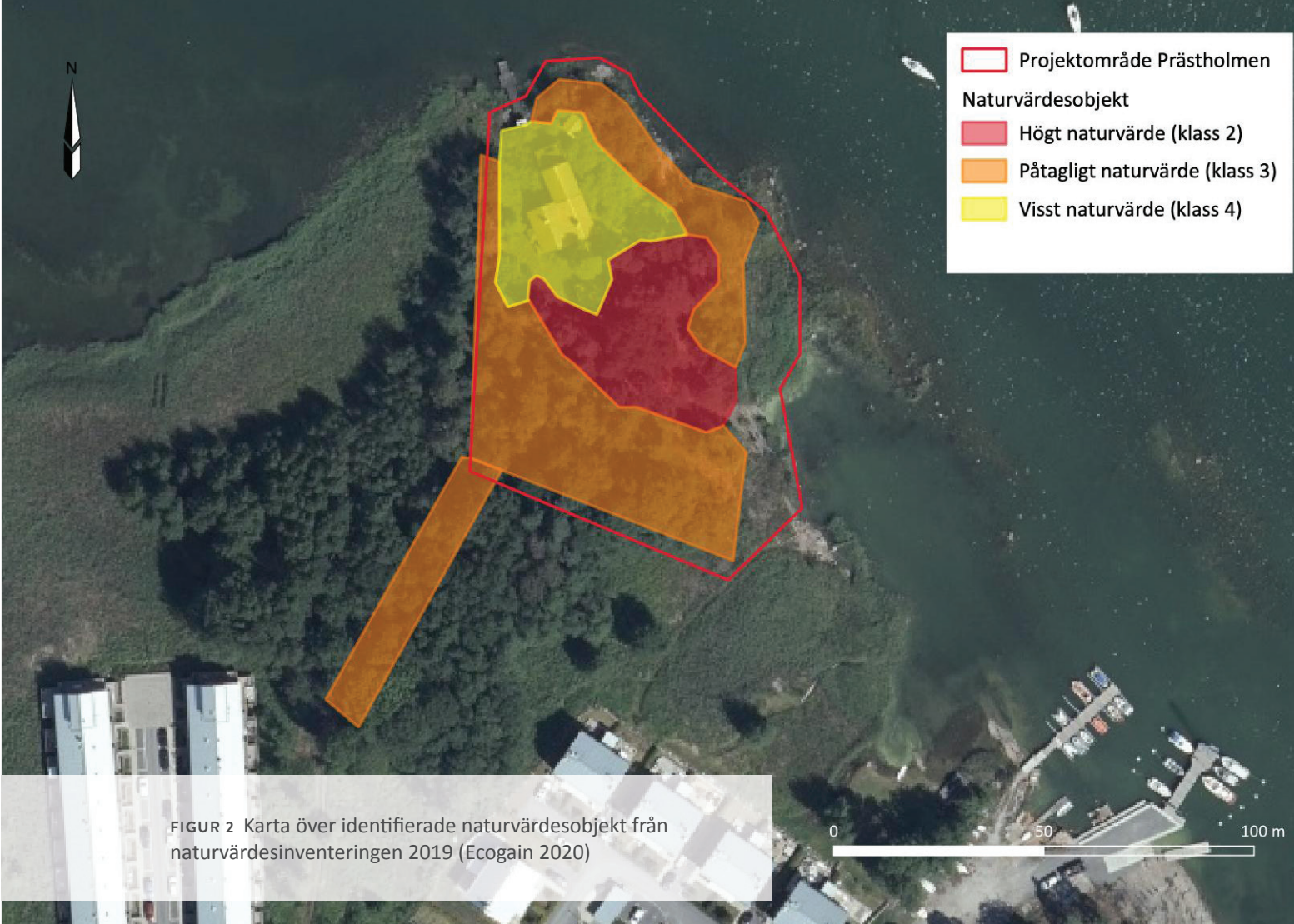
4.1 Beskrivning av området

Det inventerade området ligger på Prästholmen, en udde i västra delen av Erstaviken (figur 1). Naturmiljöerna på udden utgörs av ålders- och trädslagsblandad löv- och blandskog samt ett bestånd av äldre tall. Längst ut på udden finns en villa. Runt stora delar av udden växer en vassbård. Vägen mellan Strandallén och Prästholmen omges bland annat av olika gräs, älgört, viden samt ett glest vassbestånd. Prästholmens närmaste omgivning på land utgörs av bostadsområden med flerfamiljshus och villor.

4.2 Tidigare kända naturvärden

Vid den naturvärdesinventering som gjordes i november 2019 (Ecogain 2020) konstaterades att större delen av Prästholmen har höga, påtagliga eller vissa naturvärden (figur 2). Högt naturvärde (klass 2) identifierades i ett område centralt på Prästholmen där det står flera äldre tallar samt en grov ek. I anslutning till detta område står en ålders- och trädslagsblandad lövskog med påtagliga naturvärden (klass 3). Närmast villan identifierades 2019 ett område med visst naturvärde (klass 4). I naturvärdesinventeringen identifierades även 26 värdeelement, främst i form av äldre träd.

Förutom i naturvärdesinventeringen 2019 är området inte utpekade i någon tidigare naturinventering. En anledningen till att ingen tidigare inventering har gjorts i området är sannolikt att det i huvudsak har utgjorts av privat mark. Flera närliggande skogsområden (belägna inom 150-300 meter) ingår i Länsstyrelsens inventering av skyddsvärda trädmiljöer (Länsstyrelsen 2016). Dessa områden är också en del av ett svagt spridningssamband för ädellövskogar, inom vilket Prästholmen utgör en "hoppsten" (stepping stone) som knyter samman lövskogar i omgivningen (figur 3). Ett lövskogsområde några hundra meter nordväst om Prästholmen är även definierat som nyckelbiotop (skogsstyrelsen.se/skogensparlor).

4.3 Tidigare observationer av skyddade arter

Utöver de arter som rapporterades vid naturinventeringen 2019 (Ecogain 2020) finns bara enstaka rapporter i Artportalen från Prästholmen. Udden har sannolikt inte besökts tidigare i någon större utsträckning då den till stora delar utgörs av privat mark. Det finns dock en hel del skyddade arter noterade från angränsande områden. De arter som är relevanta för den här inventeringen är i första hand mindre hackspett^{NT} och fladdermöss.

När det gäller mindre hackspett^{NT} finns 26 observationer gjorda inom en kilometer från Prästholmen mellan 2015 och 2021.

Fladdermusinventeringar har gjorts 2017 och 2018 vid Tyresö slott, knappt tre kilometer sydost om Prästholmen samt 2018 vid Uddby gård, knappt två kilometer sydost om Prästholmen. Vid båda inventeringarna var dvärgpipistrell, nordfladdermus^{NT}, mustasch/taigaffladdermus, brunlångöra^{NT} och vattenfladdermus relativt vanligt förekommande. En observation av fransfladdermus^{NT} gjordes vid Tyresö slott.

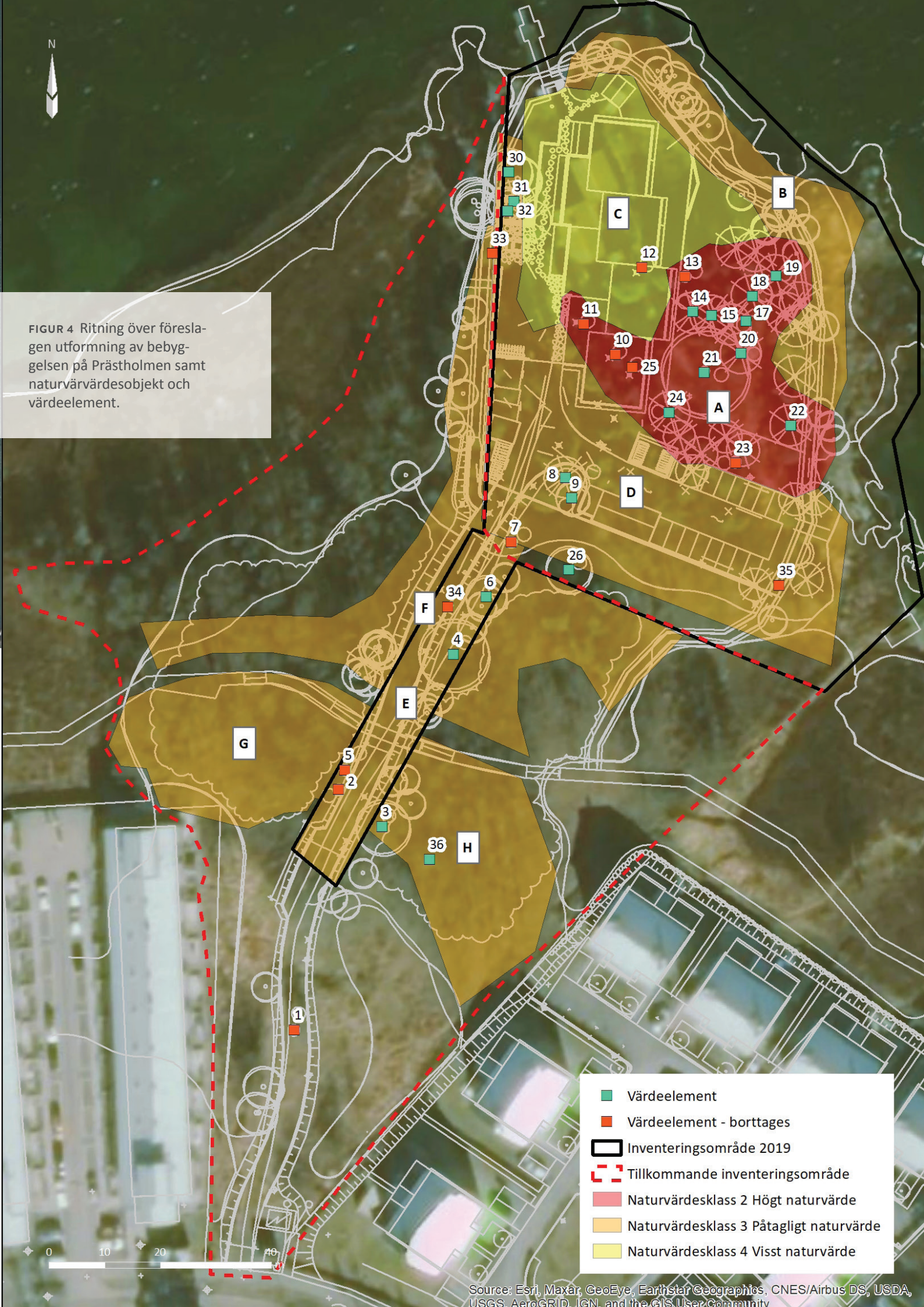
4.4 Föreslagna utformning av bebyggelse

Gränser för flerbostadshus, parkering, tillfartsväg samt gångstig runt udden enligt situationsplan daterad 21-12-07 finns utritad i figur 4. Den inritade smala vägen som går i öst-västlig riktning mellan naturvärdesobjekt F och G-H är en strandpromenad som kommunen anlägger under hösten 2021.

I figur 4 framgår även de värdeelement, i form av värdefulla träd, som identifierades vid naturvärdesinventeringarna 2019 och 2021. De träd som på kartan är röda är sådana som enligt förslaget avses att fällas.

FIGUR 4 Ritning över föreslagen utformning av bebyggelsen på Prästholmen samt naturvärdesobjekt och värdeelement.

- Värdeelement
- Värdeelement - borttages
- Inventeringsområde 2019
- Tillkommande inventeringsområde
- Naturvärdesklass 2 Högt naturvärde
- Naturvärdesklass 3 Påtagligt naturvärde
- Naturvärdesklass 4 Visst naturvärde

Source: Esri, Maxar, GeoEye, Earthstar Geographics, CNES/Airbus DS, USDA, USGS, AeroGRID, IGN, and the GIS User Community

5. KUNSKAPSUNDERLAG

5.1 Mindre hackspett^{NT}

Mindre hackspett^{NT} (figur 5, 6) är upptagen på den svenska rödlistan i kategorin Nära hotad (NT) och den svenska populationen beräknades år 2020 uppgå till cirka 6700 par (ArtDatabanken 2021). Cirka 3 % av populationen (motsvarande ca 200 par) beräknas finnas i Stockholms län. Det finns inga säkra uppgifter om antalet par i Tyresö kommun, men en uppskattning utifrån spontant rapporterade observationer i artportalen år 2000–2021 ger i storleksordningen 30-50 par. Den svenska populationen genomgick en kraftig minskning, från cirka 20 000 par år 1975 till endast några tusen par 1990. Populationen har i dag stabiliserats men framtidsprognosen ser dystert ut på grund av flera faktorer som väntas påverka populationen negativt framöver (ArtDatabanken 2021).

FIGUR 5 Mindre hackspett

Mindre hackspett^{NT} lever i löv och blandskogar och har en förkärlek för fuktiga områden såsom sjöstränder, sumpskogar, al- och björkkärr samt ädellövskogar. För sin häckning kräver arten tillgång till döda lövträd eller lövträd med döda delar. Mindre hackspett^{NT} är inte större än en bofink och har en mycket tunn och klen näbb vilket gör att veden måste vara ordentligt murken för att den ska kunna hacka ut ett bohål. Ofta är det dock inte tillgången till lämpliga boträd som begränsar populationen, utan snarare födotillgången under senvinter och vår. Vid den tiden lever hackspettarna till stor del av skalbaggs-larver som den hackar fram under barken på döda grenar.

Mindre hackspett^{NT} har, i förhållande till sin storlek, relativt stora revir. Reviren kan vara upp till 200 hektar och bör innehålla ca 40 hektar lövdominerad skog av lämplig karaktär för att häckningen ska vara framgångsrik (ArtDatabanken 2021). Vid mindre tillgång på lövskog ökar revirstorleken.

Optimalt är en mosaik av olika lövträd, främst lind, björk, al och ek, eftersom olika trädslag kan utgöra den viktigaste födokällan olika år (beroende på populationscykler hos bytesdjuren) (ArtDatabanken 2021). Både hanen och honan hävdar revir under cirka en månad innan äggläggningen som i Stockholmsområdet sker under maj månad. Bohålet hackas oftast ut i murkna stammar eller stubbar av lövträd, företrädesvis al eller björk, och placeras vanligtvis 3-7 meter över marken. Ett nytt bohål hackas ut varje vår, ofta hackas flera hål ut innan det slutgiltiga valet av boplats sker. Vanligtvis fortsätter en mindre hackspett^{NT} att leva hela sitt liv på den plats där den häckade första gången (ArtDatabanken 2021).

5.2 Fladdermöss

Eftersom det finns gott om äldre träd med håligheter inom och strax utanför planområdet är fladdermöss en artgrupp som kan tänkas nyttja området. Fladdermöss är svåra att inventera och att artbestämma utan hjälp av detektorer och specialkompetens. Fladdermöss rapporteras därför sällan på artportalen, annat än i samband med riktade inventeringar.

Alla svenska fladdermöss är insektsätare och deras förekomst begränsas främst av mängden insekter samt tillgången på skyddade viloplatsen och lämpliga koloni- och övervintringsplatsen. Generellt är äldre skogar, speciellt ädellövskog, liksom parker med äldre träd attraktiva för fladdermöss. Även triviallövskog, speciellt om den angränsar till öppna miljöer, trädungar och öppen mark är betydelsefulla biotoper då de utgör viktiga födosöksområden. Vatten är en viktig faktor för de flesta fladdermöss eftersom vatten i landskapet gynnar insektsproduktionen.

För fortplantningen är fladdermöss beroende av någon form av skyddande håligheter. Det kan vara naturliga håligheter i äldre träd, sprickor, bergsskrevor, grottor eller åtkomliga byggnader som lador och vindar som används. Förutom som yngelplatser är håligheter viktiga som viloplatsen dagtid.

Fladdermöss återkommer generellt till sitt hemortsområde sommartid för att föryngra sig. Sommarfynd av en fladdermusart indikerar därför att arten sannolikt föryngrar sig någonstans i närområdet. Fladdermöss kan röra sig över stora områden varje natt i sin jakt på insekter och utan närmare studier är det generellt svårt att avgöra om enskilda observationer betyder att det finns en koloni i ett område eller att området nyttjas för födosök.

6. RESULTAT FRÅN ARTINVENTERINGARNA

6.1 Fåglar

Dag 1 2021-05-04

Inventering genomfördes av en inventerare klockan 04.45-07.00. Väderförutsättningarna var goda med svag sydlig vind (4-5 m/s) och cirka fem plusgrader.

Observationer

En mindre hackspett^{NT} hördes och sågs trumma klockan 05.30–06.40 på Prästholmen. Hackspetten flög mellan några olika platser på udden men satt mestadels och trummade på en död gren i ett äldre träd invid den planerade tillfartsvägen.

Ytterligare tre rödlistade fågelarter: gråtrut^{VU}, kråka^{NT} och björktrast^{NT} noterades.

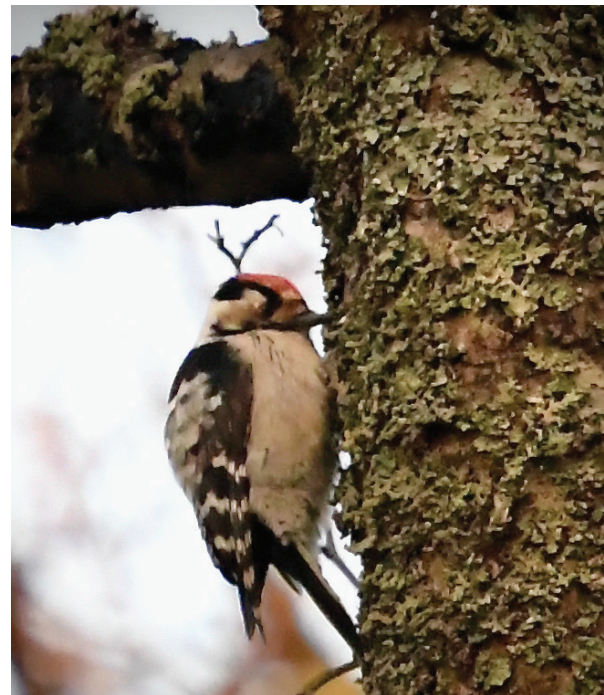
Tallticka observerades på fler av tallarna på Prästholmen men inga ytterligare skyddade arter noterades.

Dag 2 2021-05-11

Inventering genomfördes av en inventerare klockan 04.45–07.30. Soligt och klart väder med svaga vindar på 1-3 m/s och en temperatur på cirka +10 grader.

Observationer

En mindre hackspett^{NT} hördes och sågs trumma även vid detta besök. Spetten trummade främst i samma område som den gjorde vid förra besöket. Den flög även denna gång runt och trummade tillfälligt på några andra platser på udden. Vid 07.40 hördes ytterligare en mindre hackspett^{NT} ropa och sågs även födosöka i sumpskogen invid Strandbadets parkeringsplats.

FIGUR 6 Födosökande mindre hackspett på Prästholmen 2021

Ett par stare^{VU} konstaterades häcka i ett hål i en av de äldre tallarna på Prästholmen (figur 7). Båda fåglarna sågs besöka boet.

Övriga rödlistade arter som noterades var gråtrut^{VU}, fiskmå^{NT}, ärtsångare^{NT}, svarvit flugsnappare^{NT} och kråka^{NT}.

Dag 3 2021-06-01

Inventering genomfördes av en inventerare klockan 04.45–07.30. Klart och soligt väder, svag ostlig vind och en temperatur på cirka +14 grader.

FIGUR 7 Stare i sitt bohål i tall 25

Observationer

Någon observation av mindre hackspett gjordes inte vid detta besök. Inte heller det häckande starparet eller ärtsångaren, som observerades vid förra fältbesöket, kunde återfinnas.

Övriga rödlistade fågelarter som noterades var stare^{VU} (förbiflygande), fiskmå^{NT}, svartvit flugsnappare^{NT} (revirhävdande) och kråka^{NT}.

Samtliga fågelarter som noterades under de tre inventeringsdagarna redovisas i tabell 1 och 2 på nästföljande sidor.

Analys av observationerna

Mindre hackspett^{NT} hävdade revir på Prästholmen vid fältbesöken den 4 och 11 maj vilket indikerar att arten häckar på Prästholmen 2021. Mindre hackspett^{NT} noterades inte vid fältbesöket den 1 juni vilket var förväntat. Tidsperioden när mindre hackspett^{NT} markerar sina revir med trumningar och rop sträcker sig till mitten /slutet av maj och arten är senare under häckningstid mycket diskret i sina vanor. Prästholmens lövskogspartier, med delvis rikt inslag av äldre träd och god tillgång till död ved, utgör en mycket lämplig häckningsbiotop för arten. Det handlar inte bara om de träd som i naturvärdesinventeringen har utpekats som värdeelement utan om i stort sett alla lövskogspartier med medelålders/äldre levande och döda lövträd. Flera områden med liknande miljöer finns även i Prästholmens närområde, till exempel på båda sidorna om tillfartsvägen, och också dessa områden ingår sannolikt i reviret för det par mindre hackspett som observerades.

De rödlistade arterna stare^{VU} och svartvit flugsnappare^{NT} konstaterades häcka med vardera 1 par på Prästholmen. Inga av de övriga noterade rödlistade fågelarterna bedömdes häcka på Prästholmen.

TABELL 1. Samtliga fågelarter som noterades under de tre inventeringsdagarna.

Art	Rödliste-kategori	4 maj	11 maj	1 juni	Arten häckar sannolikt på Prästholmen	Arten häckar sannolikt inte på Prästholmen
Gråtrut	VU	1	4			X
Fiskmås	NT		5	2		X
Skrattmås	NT			1		X
Ringduva		2	2	2	X	
Större hackspett		1	1		X	
Mindre hackspett	NT	1	1		X	
Sädesärta		1	1		X	
Gärdsmyg		1	2		X	
Rödhake		1	2	1	X	
Koltrast		6	6	4	X	
Björktrast	NT	1				X
Ärtsångare	NT		1			X
Svarthätta		1	2	2	X	
Gransångare			1			X
Lövsångare		1	1	1	X	
Svartvit flugsnappare	NT		1	1	X	
Blåmes		4	4	4	X	
Talgoxe		4	4	4	X	
Nötväcka		1			X	
Trädkrypare		1			X	
Kråka	NT	2	2	1		X
Stare	VU		2	9	X	
Bofink		2	4	1	X	

TABELL 2. Rödlistade fågelarter som noterades under de tre inventeringsdagarna.

Art	Rödliste-kategori	4 maj	11 maj	1 juni	Arten häckar sannolikt på Prästholmen	Arten häckar sannolikt inte på Prästholmen
Gråtrut	VU	1	4			X
Fiskmås	NT		5	2		X
Skrattmås	NT			1		X
Mindre hackspett	NT	1	1		X	
Björktrast	NT	1				X
Ärtsångare	NT		1			X
Svartvit flugsnappare	NT		1	1	X	
Kråka	NT	2	2	1		X
Stare	VU		2	9	X	

6.2 Fladdermöss

En utredning över vilka fladdermöss som kan använda Prästholmen gjordes i slutet av juni (Ekoscandica 2021a). Efter kommentarer från Tyresö kommun genomfördes en fladdermössinventering i mitten på september 2021 (ekoscandica 2021b). På grund av att denna inventering genomfördes med kort framförhållning gick det inte att välja bästa väderläge. Det blåste mycket under inventeringen, vilket ledde till problem med inspelning av fladdermössen.

Arter som noterades vid inventeringen eller som högst sannolikt finns i området men som inte hördes i inspelningen på grund av för mycket ljud från vind och vatten är dvärgpipistrell, nordfladdermöss^{NT}, vattenfladdermöss, dammfladdermöss^{NT}, mustasch-/taigafladdermöss (Ekoscandica 2021a och b, tabell 3). Lämpliga jaktmiljöer och dagvisten finns för samtliga förmodade arter i planområdet.

TABELL 3. Fladdermusarter som noterades eller som med största sannolikhet bedöms använda Prästholmen som livsmiljö.

Art	Rödlistekategori
Dvärgpipistrell	
Vattenfladdermus	
Dammfladdermus	NT
Mustaschfladdermus	
Tajgafladdermus	
Nordfladdermus	NT

Analys av observationerna

De varierade miljöerna på Prästholmen ger utrymme för ett flertal fladdermusarter med krav på olika typer av habitat. På båda sidor om Prästholmen breder fuktiga strandängar ut sig och vissa blöta markytor finns inom planområdet, framförallt längs tillfartsvägen. Det finns även en hel del stående och liggande död ved, både inom och utanför själva detaljplaneområdet. Tillsammans bidrar dessa habitat till en god insektsproduktion i området. De olika arterna kan dessutom nyttja olika habitat för födosök, till exempel de täta lövbrynen som omgärdar planområdet, de halvöppna miljöerna runt bebyggelsen, de grova och/eller vidkroniga lövträden, de öppnare tallskogspartierna samt Erstavikens öppna vattenyta. Föutom bra jaktrevir ger de äldre träden, med gott om håligheter och skrymslen, även lämpliga dagvisiten för fladdermössen.

Tillgången på större och djupare håligheter, som kan nyttjas som yngelkoloniplatser eller för vinterdvala, är sparsam i området. Den befintliga bebyggelsen är dessutom i relativt gott skick. De förekommande arterna har något olika krav för sina sina yngelplatser, vilket inkluderar gistna byggnader, vindar eller skrymslen i hus, grövre håligheter i träd och fladdermusholkar. Avsaknaden av sådana habitat i detaljplanområdet gör det mindre sannolikt att någon art har sina yngelkolonier på Prästholmen. Vintertillhåll för enstaka individer kan möjligen förekomma i trånga, jämnt tempererade skrymslen som kan finnas på udda platser i området.

7. RESULTAT FRÅN NATURVÄRDESINVENTERINGEN 2021

Nedan presenteras översiktligt resultatet från den kompletterande naturvärdesinventeringen som genomfördes i november 2021. För mer fullständig redogörelse av inventeringen se bilaga 1.

7.1 Naturvärden

Större delen av det område på ca 1 hektar som inventerades under 2021 utgörs av lövskog där klibbal dominerar. Det finns inblandnings av en rad andra lövträdsarter som ek, lönn, alm, sälg och rönn. Det finns påfallande mycket liggande och stående död ved, i ett sådant litet område.

Vid inventeringen höll kommunen på att bygga en mindre väg, strandpromenad, genom området i öst-västlig riktning, mellan naturvärdesobjekten F och G-H (se figur 11, bilaga 1). För att bygga denna väg har en korridor på cirka 5 meter avverkats genom området. Det var en ordentlig markentreprenad med krossad sten som underlag (se figur 10, bilaga 1). Arbetet pågick under inventeringen 2021. Denna väg går rakt igenom fortplantningsområdet för mindre hackspett. Ett flertal klibbalar hade avverkats för att denna väg skulle kunna anläggas. Det är oklart om något av de avverkade träden hade bohål.

Inom det inventerade området identifierades tre olika naturvärdesobjekt med preliminärt påtagligt naturvärde (figur 11 i bi). Alla tre naturvärdesobjekt består av lövskog med lite olika karaktär. I alla objekt, framför allt i F och H finns en hel del liggande och stående död ved. Flera levande träd har också bohål. Det finns påtagligt många träd med bohål inom naturvärdesobjekten.

Värdeelement

Totalt identifierades 6 värdeelement i form av träd (figur 4 samt 11 i bilaga 1). Alla var levande träd utom ett som var ett stående dött träd. Inom området för den tidigare inventeringen hittades 26 värdeelement i form av träd. Totalt 31 naturvärdesträd är påtagligt många inom ett så litet område.

8. BEDÖMNING AV PÅVERKAN

8.1 Påverkan på arter

8.1.1 Fåglar

Mindre hackspett

Den rödlistade arten mindre hackspett^{NT} häckar med stor sannolikhet på Prästholmen 2021. Området som omfattar lämpligt habitat för mindre hackspett på Prästholmen är ca 0.8 hektar stort. Både vid inventeringen våren 2021 och vid den kompletterande naturvärdesinventeringen i november 2021 (se bilaga 1) observerades flera träd med bohål som sannolikt kan utgöra bohål för mindre hackspett. Med tanke på de många observationer av mindre hackspett^{NT} som tidigare år finns noterade i Artportalen (ArtDatabanken 2021) är det rimligt att tro att arten även tidigare häckat på Prästholmen och att området utgör en viktig del av ett aktivt revir, även om häckningarna inte nödvändigtvis genomförs på Prästholmen varje år. Mindre hackspetten har som tidigare nämnts stora revir och byter boplatser för varje säsong.

Mindre hackspett^{NT} finner livsmiljö, inte minst ett fortplantningsområde på Prästholmen. Mindre hackspett nyttjar områdets trädslags- och åldersblandade lövskog med inslag av äldre träd och död ved. I figur 11, bilaga 1 är det område som utgör främsta livsmiljön för mindre hackspett utritad. Den föreslagna bebyggelsen, framför allt parkeringen och tillfartsvägen kommer ta delar av denna lövskog i anspråk. Den strandpromenaden som kommunen låter uppföra hösten 2021 i öst-västlig riktning skär rakt genom det område som bedöms vara kärnan för mindre hackspettens fortplantningsområde. Det finns flera klibbalar med bohål nära både tillfartsvägen och den redan anlagda strandpromenaden. Därutöver finns risk att den kvarvarande skogen försämras som livsmiljö för arten genom ändrad hydrologi, ändrat ljusinsläpp, minskad tillgång på död ved etc. Det är mycket svårt att säga exakt hur stor påverkan som kan tålas innan lokalen överges av den mindre hackspetten. Den påverkan som redan har skett genom anläggandet av strandpromenaden har en direkt negativ effekt på fortplantningsområdet genom habitatförlust. Utifrån försiktighetsprincipen görs bedömningen att den planerade bebyggelsen innebär en sådan stor påverkan att det riskerar att tränga bort mindre hackspett från sitt fortplantningsområde på Prästholmen. Detta skulle innebära att Prästholmen förlorar den kontinuerliga ekologiska funktionaliteten för mindre hackspett.

Övriga fridlysta och rödlistade fåglar

De fridlysta och rödlistade arterna stare^{VU} och svartvit flugsnappare^{NT} konstaterades häcka med vardera 1 par på Prästholmen. Dessa arter är betydligt vanligare och har betydligt lägre ställda krav på sin livsmiljö jämfört med mindre hackspett. Den starkast begränsande faktorn för dessa arters populationer i närområdet torde vara tillgången på lämpliga håligheter för deras häckningar. Således kan negativ påverkan på arterna undvikas genom uppsättningar av holkar av lämplig dimension inom området. Med genomförande av skyddsåtgärder i form av uppsättning av ett antal holkar av rätt dimension för respektive art bedöms den kontinuerliga ekologiska funktionen säkerställas. Båda arter är kända för att gärna häcka i holkar i trädgårdar och parker. Övriga rödlistade fågelarter som noterades vid inventeringen bedömdes inte häcka på Prästholmen och området bedöms heller inte utgöra en väsentlig livsmiljö för arterna.

Övriga fåglar

Vad gäller de ej rödlistade fågelarterna som häckar i området skulle detaljplanens genomförande leda till en förlust av livsmiljö. Det rör i samtliga fall mycket utbredda och talrika arter, våra vanligaste skogsfåglar. Skyddsåtgärd för att undvika att ägg- eller ungar skadas är att avverkning och anläggningsarbeten genomförs utanför fåglarnas huvudsakliga häckningsperiod.

För dessa arter bedöms inte detaljplanen avbryta den kontinuerliga ekologiska funktionen.

8.1.2 Fladdermöss

Avsaknaden av grövre trädhåligheter, gistna byggnader och andra naturliga yngelkoloniplatser gör att det förefaller osannolikt att någon art föryngrar sig inom området eller att området utnyttjas för övervintring i stor skala. De varierande miljöerna i området gör det däremot högst sannolikt att flera arter nyttjar området för födosök och dagvila. Inom villaområdet Strand finns det gott om äldre lövträd där de fladdermusarter som förekommer på Prästholmen kan hitta föda och använder som livsmiljö. Detaljplanens genomförande riskerar att leda till viss förlust av livsmiljöer för dessa arter, men den kontinuerliga ekologiska funktionen bedöms kunna upprätthållas.

8.1.3 Skyddsåtgärder för skyddade arter

Skyddsåtgärder nedan är strukturerade enligt hänsynshierarkin; undvika, minimera, restaurera.

Undvika

- Undvikande åtgärder för skyddade arter, det vill säga alla fåglar och fladdermöss innebär förändring av nuvarande detaljplan. Det handlar inte om att lägga om gränsen för byggnader med några få meter, utan större område natur skulle behöva undvikas att bebyggas.

Minimera

- Avverkning och initiala markarbeten undviks under fåglarnas häckningsperiod (mars-juli), för att undvika risken för att individer, bon, ägg och ungar dödas eller häckningar avbryts.
- Särskilt bullrig byggverksamhet undviks under fladdermössens yngelperiod 15 maj – 15 juni och undvik mycket kraftigt buller som sprängning samt kraftig ljusstörning under fladdermössens vinterdvala 15 november – 15 mars.

Restaurera

- Sätt upp 3 holkar med 50 mm ingångshål för stare på lämpliga träd på Prästholmen. Exakt vilka träd holkar ska sättas på avgörs av ekologisk expertis i fält.
- Sätt upp 5 holkar med 30-35 mm ingångshål i på ämpliga träd på Prästholmen. Exakt vilka träd holkar ska sättas på avgörs av ekologisk expertis i fält.
- Sätt upp 5 fladdermusholkar på Prästholmen. Plats för var dessa ska sättas upp avgörs av ekologisk expertis på plats.
- Enligt MÖDs dom M3276-20 godtas inte veteranisering av lövträd som skyddsåtgärd för mindre hackspett. Någon annan skyddsåtgärd finns det i dagsläget inte kunskap om. Det är svårt att ersätta/skapa stående döda träd och friska äldre lövträd och lövskogsområden från ett år till ett annat.

8.1.4 Sammanfattande bedömning av påverkan på arter

Om ovan nämnda skyddsåtgärder genomförs bedöms påverkan på:

- livsmiljö för mindre hackspett kunna bli stor (eftersom accepterad skyddsåtgärd inte har kunnat föreslås).
- livsmiljö för stare kunna bli liten
- livsmiljö för svartvit flugsnappare kunna bli liten
- livsmiljö för övriga fågelarter kunna bli liten
- livsmiljö för fladdermöss kunna bli liten

8.2 Exploatering i relation till vattenmiljö

Området för den planerade tillfartsvägen består i dag av en äldre, till stora delar gräsbevuxen körväg (figur 8). Omkring vägen växer olika gräs, våtarv, älgört, videsnår samt gles vass. Flera av dessa arter gynnas av att marken är fuktig men ingen av dem är beroende av konstant blöt mark eller öppet vatten. Arter som är beroende av att marken är konstant blöt kunde inte hittas vid inventeringen och vi bedömer således inte att vägen utgörs av ett vattenområde.

När det gäller den planerade gångstigen runt Prästholmen är den, delvis förlagd på hållar som ligger mycket nära strandlinjen (figur 4). Det gäller både den östra

och den norra delen av gångstigen. I norr bedömer vi att gångstigen är planerad i ett vattenområde. Även stigens placering i öster, beroende på hur nära strandlinjen den anläggs, bedömer vi sträcker sig över ett vattenområde. En utfyllnad i något av dessa områden bedömer vi inte som lämplig. Utfyllnad innebär att vattenområden fylls igen och den livsmiljön försvinner. Vattenområden är viktiga för en rad insekter, vilket i sin tur utgör föda för till exempel fåglar och fladdermöss. Hydrologin vad gäller ytvatten förändras

FIGUR 8 Tillfartsvägen till Prästholmen 2021

också vid utfyllnad, vilket skulle leda till att områden som är torrare idag blir blötare och tvärtom, att ytor som ligger i anslutning till utfyllnad blir blötare än idag. Det finns risk att naturmiljön förändras ännu mer än att just den yta där gångstigen anläggs förändras. Gångstigen kan istället på dessa sträckor anläggas på en förhöjd träkonstruktion. Detta innebär att hydrologin inte förändras och blöta områden till del fortfarande skulle kunna användas av till exempel insekter.

Om gångstigen i öster istället flyttas längre upp på land skulle den inte beröra ett vattenområde. En sådan placering skulle dock kräva att ytterligare några medelålders/äldre tallar behöver fällas. Dessa träd identifierades inte som värdeelement vid naturvärdesinventeringen 2020 men bedöms ändå ha ett visst naturvärde. Som framgår av naturvärdesinventeringen (Ecogain 2020) ligger stora delar av gångstigen inom områden med högt eller påtagligt naturvärde.

8.3 Påverkan på naturmiljön

8.3.1 Habitatförlust

Inom detaljplaneområdena kommer en del av de befintliga naturmiljöerna att helt försvinna. När skogspartier avverkas försvinner livsmiljön för många insekter. Insekter är födobasen för många arter både fåglar och fladdermöss. Därmed påverkas både föryngringsområden för vissa fågelarter och födosöksområden för fåglar och fladdermöss negativt av detaljplanens genomförande.

Exploateringen och anläggningsarbetet kan även innebära en indirekt påverkan. Åtgärder i eller i närheten av vattenmiljöer, samt ökad avrinning på grund av att marken hårdgörs, kan påverka vattenflöde och vattenkvalitet nedströms platsen där åtgärden görs. När skog avverkas kan det innebära ett förändrat lokalklimat och förändrat ljusinsläpp i intilliggande naturmiljöer.

Delar av objektet klassat att ha högt naturvärde kommer att tas i anspråk. Områden med påtagligt naturvärde kommer till del tas i anspråk. Restande delar kommer få en ökad störning genom påverkan av betydligt mer mänsklig rörelse, ljus och ljud. Även naturvärdesobjektet som bedöms ha visst naturvärde tas i anspråk av detaljplanen.

Av de identifierade värdeelementen kommer totalt 13 träd fällas. Av dessa träd är sex tallar, bland dem två träd där talticka^{NT} växer och ett hålträd där stare^{VU} häckar. Övriga träd som ska fällas är en klibbal med bohål, en äldre grovstammig ask, en frisk alm och ett dött träd.

8.3.2 Fragmentering

Att naturmiljöer som utgör livsmiljöer för arter försvinner eller förändras innebär inte bara att arternas livsutrymme minskar på den aktuella platsen. Det innebär i detta fallet också att kvarvarande livsmiljöer fragmenteras. Fladdermössen flyger längs träd- och buskpartier. Strandpromenad och parkering orsakar en fragmentering av lövskogsmiljön som är livsmiljö för mindre hackspett^{NT} och även andra fågelarter. Gångstigen fragmenterar den sammanhängande strandzonen som idag består av lövskog och buskar. Tillfartsvägen kommer leda till betydligt mer biltrafik som också kommer skapa en viss fragmentation.

8.3.3 Störning

Genomförandet av planerna kommer vidare att innebära störningar under byggtiden då aktiviteten stundvis kan vara sådan att buller, damm och rörelse inom planområdena kan störa djurlivet i närområdet. Förutom den direkta störningen av att mark tas i anspråk, drabbar denna störning i första hand fåglar och fladdermöss.

När detaljplanen är genomförd kommer bostadshuset innebära mer biltrafik till och från området, vilket stör djurarterna i området. Beroende på utformning av exploateringen kan den, tillsammans med ökad trafik på Prästholmen medföra en del störning i form av ljud, ljus och rörelse. Dessutom kommer det bli betydligt mer mänsklig störning i form av rörelse och ljud genom den strandpromenad som är under anläggning hösten 2021 och den gångstig som kommer gå runt Prästholmen. Denna typ av störning medför att både däggdjur och fåglar kan undvika området och det i sin tur kan medföra bortfall av viktiga födosöksområden eller att djuren förbrukar viktig energi på att ta omvägar eller tvingas till andra områden längre bort.

8.3.4 Sammanfattande bedömning av påverkan på naturmiljö

Sammanfattningsvis bedöms påverkan på:

- naturvärdesobjekt med högt naturvärde bli liten
- naturvärdesobjekt med påtagligt naturvärde bli stor
- naturvärdesobjekt med visst naturvärde bli obetydlig

8.3.5 Skyddsåtgärder

Skyddsåtgärder nedan är strukturerade enligt hänsynshierarkin; undvika, minimera, restaurera.

Undvika

- Detaljplanen har anpassats för att undvika att ta alltför stor del av naturvärdesobjektet med högt naturvärde i anspråk.
- I övrigt är undvikande åtgärder för naturmiljön svåra att föreslå i detaljplanen för Prästholmen. Det är mycket begränsad mark på Prästholmen inom detaljplanen. Även omgivande mark som inte redan är bebyggd är mycket begränsad. Främsta skyddsåtgärden är att inte ta mark i anspråk, vilket naturligtvis är en svår åtgärd inom detta område.
- Undvik att fälla en äldre ask och en frisk alm (träd 2 och 3 i naturvärdesinventeringen 2019).

Minimera

- Anlägg gångstigen längs stranden på träkonstruktion istället för utfyllnad av vattenmiljöer och andra blöta eller fuktiga områden.

Restaurera

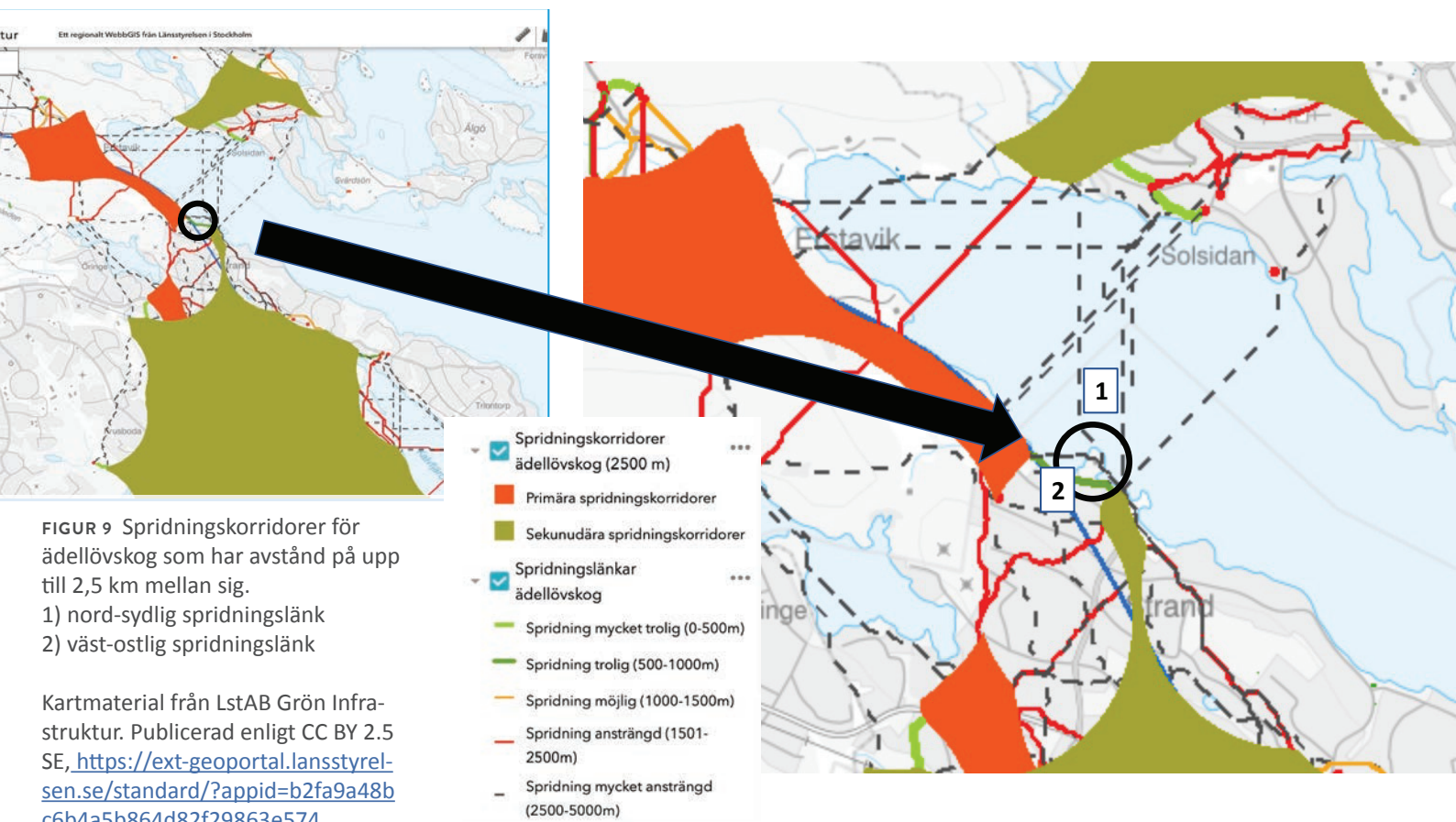
- Återskapa strandnära lövskog inom Tyresö kommun.

8.4 Påverkan på spridningssamband för ädellövskog

Prästholmen är en del av det svaga spridningssambandet för ädellövskog som identifierats av Länsstyrelsen i Stockholms län (Länsstyrelsen 2018). På figur 9 syns att det finns svaga spridningssamband för ädellövskog som omfattar Prästholmen. En svag spridningskorridor går mellan sekundära spridningskorridorer i söder, genom bostadsområdet Strand, över Prästholmen och Erstaviken till Erstavikenskvarn/Solsidan och Trattby naturreservat i norr (markerad med 1 i figur 9). En annan svag spridningslänk är mellan samma område söder om bostadsområdet Strand över Prästholmen till en primär spridningskorridor längs Erstavikens södra kant (markerad med 2 i figur 9).

I Tyresö kommuns översiktsplan och i bilaga 1 till kommunens strategi för Tyresös parker och natur anges att Prästholmen ingår i Tyresö strands kil som har svaga gröna samband mot Erstavik i norr och Brevik i söder (Tyresö kommun 2017, 2019). I översiktsplanen fastslås att de gröna sambanden ska tas vara på och stärkas (sid 54, 72 översiktsplanen).

Av identifierade värdeelement (Ecogain 2020) utgörs endast två objekt av ädellövträd, en grovstammig ask^{EN} och en alm^{CR}. Enligt den ritning, som Ecogain tagit del av (Sjöholm 2021), avses den grovstammiga asken att fällas vid byggnationen. Inget av de övriga värdefulla träden, som planeras att fällas, är ädellövträd. Lövsöksbeståndet på Prästholmen består av både ädellövträd och andra lövträd. Av ädellövträd finns gott om medelålders/ yngre ask^{EN} och i viss utsträckning även alm^{CR}. Av de träd som avses att fällas för byggnationen ingår en hel del yngre ask^{EN}. Den planerade byggnationen bedöms i sin nuvarande utformning medföra en ytterligare försvagning av spridningssambandet för ädellövträd, vilket riskerar att leda till negativa effekter bland annat för arter som mindre hackspett och fladdermöss.

En skyddsåtgärd för ädellövträd finns beskriven i avsnitt 7.3.5. För att verkligen göra skillnad i påverkan på ädellövsmiljö krävs dock också att de uppväxande ädellövträden undviks att fällas.

9. AKTUALITETSBEDÖMNING AV NATURVÄRDESENVENTERINGEN 2019

Vid Naturvärdesinventeringen 2019 (Ecogain 2020) framgår att i stort sett hela planområdet omfattas av mark med högt, påtagligt eller visst naturvärde. Vår bedömning gällande de områden som 2019 identifierades med höga respektive påtagliga naturvärden kvarstår.

När det gäller området som bedömdes ha visst naturvärde (klass 4) finns följande beskrivning i naturvärdesinventeringen från 2019: "Det befintliga huset omges på alla sidor av täta buskage av bland annat syrén, snöbär, fläder, slån, häggmispel och benved. Det står också en gammal, grov tall intill huset. Buskagen utgör en blomrik biotop med gott om nektar för insekter och det finns bärrika buskar som har betydelse för fåglar. Det mesta utgörs dock av trädgårdsväxter som inte är inhemska vilket drar ned naturvärdet".

De täta buskage som växte kring huset vid tillfället för naturvärdesinventeringen 2019 är nu bortröjda. Den äldre tallen står kvar (nummer 12, figur 4). Området har därmed ett lågt naturvärde i dag. Tallen utgör dock fortsatt ett värdeelement. De naturvärden som, i och med röjningen har försvunnit hade inget naturligt sammanhang med områdets övriga naturvärden då det företrädesvis bestod av odlade trädgårdssarter. Röjningen bedöms inte påverka de i övrigt höga respektive påtagliga naturvärden som finns i övriga delar av planområdet.

KÄLLOR

Litteratur

Länsstyrelsen 2018. Rapport 2019:10 Grön infrastruktur i Stockholms län.

Länsstyrelsen 2016. Rapport 2016:7 Särskilt skyddsvärda träd i Stockholms län.

Websidor och mail

Artdatabanken 2021. Aktuella artfakta och populationsuppskattningar för mindre hackspett har hämtats från artens artfaktablad på ArtDatabankens webbsida, <http://artfakta.artdatabanken.se/>

Artportalen 2021. Uppgifter om fågelobservationer i och runt inventeringsområdet har hämtats från www.artportalen.se/

Ekoscandica 2021a. Riskbedömning för fladdermöss. Snabbutredning gör planerad bebyggelse, Prästholmen, Tyresö kommun.

Ekoscandica 2021b. Inventering av fladdermöss, Prästholmen, Tyresö kommun. Färdigställs september 2021.

EU-kommissionen 2007. Vägledning för strikt skydd av djurarter av intresse för gemenskapen i enlighet med rådets direktiv 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer.

Ottosson, U. Ottvall, R., Elmberg, J., Green, M., Gustafsson, R., Haas, F., Holmqvist, N., Lindström, Å., Nilsson, L., Svensson, M., Svensson, S. & Tjernberg, M. 2012. Fåglarna i Sverige - antal och förekomst. SOF, Halmstad.

Länsstyrelsen 2018. <https://ext-geoportal.lansstyrelsen.se/standard/?appid=b2fa9a48bc6b4a5b864d82f29863e574>

<https://www.skogsstyrelsen.se/skogensparlor>

Naturvårdsverket 2009. Handbok för artskyddsförordningen. Del 1 - fridlysning och dispenser.

Sjöblom 2021. Clotte Frank Sjöblom via mail 20210506

Tyresö kommun. 2017. Tyresö 2035. Översiktsplan för Tyresö kommun. Tyresö kommun, Tyresö.

Tyresö kommun. 2019. Nära park och natur. Strategi för Tyresös parker och närmiljö. Tyresö kommun, Tyresö.

Tyresö kommun. 2019. Park och natur i Tyresö idag. Bilaga till Strategi för Tyresös parker och närmiljö. Tyresö kommun, Tyresö.

BILAGA 1

Kompletterande Naturvärdesinventering 2021

Nedan presenteras resultaten från den kompletterande naturvärdesinventeringen som genomfördes på Prästholmen i november 2021.

Inledning

Eftersom tillfartsvägens exakta dragning samt även gångstigens dragning runt udden har förändrats sedan naturvärdesinventeringen genomfördes 2019 behövdes en komplettering av naturvärdesinventeringen genomföras. Då udden är ett litet område och det visade sig att det inte var exakt klart hur tillfartsvägen respektive gångstigen runt udden skulle dras beslutades det på plats i fält att hela resterande del av fastigheten Tyresö Strand 1:21 förutom vassområdena skulle omfattas av inventeringen. Därigenom finns ingen risk att det upptäcks att någon del inte är inventerad längre fram i processen. Området som inventerades är cirka 1 hektar stort.

För bakgrundsinformation och metodik hänvisas till den första naturvärdesinventeringen som i fält genomfördes november 2019 och där rapporten skrevs våren 2020 (Ecogain 2020).

Området besöktes även denna gång i november, 2021-11-25, efter att det förekommit flera frostnätter för säsongen. Det är tillåtet att genomföra naturvärdesinventeringar till sista november i Mälardalen enligt standarden. För lövskogsmiljöer är det dock inte en helt lämplig tidpunkt eftersom många kärlväxter har vissnat. Inte minst efter flera frostnätter är det svårt att identifiera många växter på plats. Bedömningarna av naturvärdesklasser nedan benämns därför i enlighet med standarden vara preliminära.

Översiktlig beskrivning

Det inventerade området består till största delen av lövskog med klibbal, ek, lönn, sälg och rönn. Det finns en hel del död ved, både liggande och stående, främst öster om tillfartsvägen. Både på västra och östra sidan om udden växer vassbälten, framför allt på västra sidan, vilket gynnar vissa fågelarter.

På östra sidan finns också ett större parti med älggräs öster om lövskogen i objekt F (figur 11). Områdena på båda sidor om tillfartsvägen, söder om där lövskogen börjar utgörs av ruderatmark med högväxt gräs och örter. Enstaka buskar, bland annat viden har börjat växa upp i området.

Vid inventeringen höll det på att byggas en mindre väg genom området i öst-västlig riktning, mellan naturvärdesobjekt F som ligger norr om vägen och G och H som ligger söder om vägen (figur 10). Det är en strandprome-

FIGUR 10 En väg, strandpromenad, som kommunen låter uppföra var under anläggning vid inventeringstillfället 2021. Vägen går rakt genom fortplantningsområdet för mindre hackspett.

nad som kommunen låter bygga och som inte ingår i detaljplanen. För att bygga denna väg har en korridor på cirka 5 meter avverkats genom området. Det var en ordentlig markentreprenad med krossten som underlag. Arbetet pågick under inventeringen. Denna väg går rakt igenom fortplantningsområdet för mindre hackspett.

Naturvärde

Inom det inventerade området identifierades tre olika naturvärdesobjekt med preliminärt påtagligt naturvärde (figur 11). I den ursprungliga natur-

värdesinventeringen identifierades fem naturvärdesobjekt som i rapporten benämns A-E (Ecogain 2020). För att det inte ska bli sammanblandning med naturvärdesobjekten i den tidigare naturvärdesinventeringen benämns de tre naturvärdesobjekten som identifierades i denna tilläggsinventering F-H. Alla tre naturvärdesobjekt består av lövskog med lite olika karaktär. I alla objekt, framför allt i F och H finns en hel del liggande och stående död ved. Flera levande träd har också bohål. Det finns påtagligt många träd med bohål inom naturvärdesobjekten.

Värdeelement

Totalt identifierades 7 värdeelement i form av träd (tabell 4). Alla var levande träd utom ett som var ett stående dött träd. Inom området för den tidigare inventeringen hittades 26 värdeelement i form av träd. Detta är påtagligt många träd med naturvärde inom ett så litet område.

TABELL 4. Värdeelement identifierade vid den kompletterande naturvärdesinventeringen 2021.

ID i karta	Trädslag	Värde
30	Lönn	Grov
31	Tall	Gammalt träd
32	Tall	Gammalt träd
33	Tall	Gammalt träd
34	Klibbal	Bohål
35	Dött träd	Död ved
36	Äldre alm	Stamskador

Arter

Inga naturvårdsarter påträffades under inventeringen. Sedan tidigare är det känt att mindre hackspett häckar på Prästholmen. Det finns bohål i minst två klibbalar som mycket väl kan vara bohål för mindre hackspett, strax väster om tillfartsvägen. Som ovan nämnts går strandpromenaden som var under byggnation rakt igenom fortplantningsområdet för mindre hackspett. Klibbalar med bohål som med stor sannolikhet är gjorda av mindre hackspett står på ömse sida av strandpromenaden som var under uppbyggnad. En frisk alm^{CR} identifierades också inom objektet. Almar är akut hotade på grund av almsjukan, varför den stora majoriteten uppvuxna almar dör.

Naturvärdesobjekt

F Blandlövskog med stort inslag av klibbal

Beskrivning: Objektet domineras av klibbal men har rikligt med inslag av andra lövträd som vårtbjörk, rönn, sälg, tall, ek, lönn och hägg. Det finns relativt rikligt med död ved, även av grövre dimension. Det finns även högstubbar, till exempel al klibbal med äldre alticka (figur 12) samt en bukett av vårtbjörk där flera stammar utgör högstubbar. Objektet sträcker sig väster om tillfartsvägen för att det några meter väster om vägen finns äldre träd, bland annat en klibbal med bohål. Även om tillfartsvägen går genom västra delen av objektet utgör dagens väg som är smal, ej asfalterad och ej underhållen under senare tid inte ett större avbräck i naturen. På båda sidor om vägen finns lite äldre träd. Väster om objektet utgörs skogen av ungträd av framför allt klibbal. Fältskiktet var svårinventerat vid tidpunkten men träjon och nejlikrot kunde identifieras. Bohålet på klibbalen, nämnd ovan, har med stor sannolikhet hackats ut av mindre hackspett. Storleken är passande och mindre hackspett sågs trumma väster om tillfartsvägen, både norr och söder om den nu byggda strandpromenaden genom området. Det finns rester i form av död ved av nersågade träd som har fått ge plats åt strandpromenaden som var under uppbyggande vid inventeringstillfället.

Naturvärdesklass: 3 Påtagligt naturvärde

Motivering: Skogen har ett stort antal arter av lövträd och buskar vilket tillsammans med god tillgång på död ved gör att det finns ett påtagligt biotopvärde. Inga naturvårdsarter påträffades, men skogen utnyttjas av mindre hackspett^{NT} och har därför ett visst artvärde.

G Klibbalkärr

Beskrivning: Klibbalkärr med inslag av hägg och fågelbär (figur 13). Objektet utgör ett litet klibbalkärr. Funktionen av kärret kan ha blivit negativt påverkat genom att den nya strandpromenaden har skurit av förbindelsen med vattnet mot Erstaviken. Det finns ett tätt skikt som är 0,5 - 1 meter högt av askuppslag. Det finns relativt gott om liggande död ved av lite mindre dimension. Strax söder om den östra delen av objektet, angränsande till tillfartsvägen finns ett helt buskage av snöbär, vilket inte är någon inhemsk växt utan är populär i planteringar. Intill tillfartsvägen och numera även helt intill den nya strandpromenaden står en klibbal med bohål. Hålet har med stor sannolikhet hackats ut av mindre hackspett. Storleken

FIGUR 12 Objekt F. Blandlövskog med rikligt inslag av klibbal. Högstubbe av klibbal med äldre alticka syns i mitten av bilden.

FIGUR 13 Objekt G Klibbalkärr. Klibbalar dominerar i objektet. I bakgrunden syns strandpromenaden som var under byggnad vid inventeringstillfället. Bakom det syns vassbältet som sträcker sig längs västra stranden av Prästholmen.

FIGUR 14 Objekt G. Blandlövskog med ett stort antal olika lövträdsarter.

är passande och mindre hackspett sågs trumma väster om vägen både norr och söder om den nu byggda strandpromenaden genom området. Det finns död ved av rester av ett antal nersågade klibbalar som har fått ge plats för strandpromenaden. Det är oklart om någon av dessa klibbalar också hade bohål för mindre hackspett.

Naturvärdesklass: 3 Påtagligt naturvärde

Motivering: Kärret har klibbalar av olika ålder och flera med bohål. Dessutom en del tillgång på död ved i mindre till mellangrov dimension. Detta ger att det finns ett påtagligt biotopvärde. Inga naturvårdsarter påträffades, men skogen utnyttjas av mindre hackspett^{NT} och har därför ett visst artvärde.

H Blandlövskog

Beskrivning: Blandlövskog med ek, ask, klibbal, alm^{CR} och hagtorn (figur 14). Inom objektet finns en alm som har skadad stam, men inte såg ut att vara angripen av almsjuka. Ett fågelbo hade byggts i den skadade stammen. Det finns relativt gott om död ved form av lågor, även av lite grövre dimensioner. I norr avgränsar strandpromenaden objektet. I söder gränsar objektet mot öppen ruderatmark med högvuxna gräs och örter, varför solen kan tränga in

i skogsobjektet en bit. Det fanns därför ett relativt frodigt fältskikt. Vissa arter i fältskiktet gick att identifiera nejlikrot, lundgröe, skogsvicker och hundäxing. Det finns också rester från kojbygge i objektet.

Naturvärdesklass: 3 Påtagligt naturvärde

Motivering: Skogen har ett stort antal arter av lövträd och buskar vilket tillsammans med god tillgång på död ved gör att det finns ett påtagligt biotopvärde. Inga naturvårdsarter påträffades, men skogen utnyttjas av mindre hackspett^{NT} och har därför ett visst artvärde.

BILAGA 2

Trädkarta

I denna bilaga visas en karta över Prästholmen med de träd som har mätts in under november 2021, samt alla värdeelement i form av träd även om de inte har mätts in.

